SEGES

kvæg NYT

NR. 6 22. MAR 2019

Foto: L&F

FILM SKABER STOLTHED – DU RYKKER HOLDNINGER

Kommunikation med omverdenen kan ikke alene klares af flotte film udsendt af L&F. Kommunikationsdirektør Christian Hüttemeier, L&F, forklarer her, hvorfor du som landmand bliver nødt til at engagere dig i dit lokalområde.

"Det er ude på gårdene, tingene sker. Og de store kvæggårde fylder i landskabet. Derfor er det dig som landmand, der skal på banen og forklare, hvordan tingene hænger sammen, og hvorfor du gør, som du gør."

Ordene kommer fra Christian Hüttemeier, der er kommunikationsdirektør i L&F. Han lægger de overordnede linjer for Landbrug & Fødevarers kommunikation og bliver ofte mødt af forslag om at få flere fakta på banen, når han tilrettelægger kommunikationskampagner rettet mod omverdenen. Fakta er vigtige, men de kan ikke stå alene, hvis man skal nå en udenforstående omverden, som har travlt med alt muligt andet i deres hverdag, forklarer han.

"Problemet med fakta er, at det tager tid at sætte sig ind i. Og den brede befolkning bruger ikke megen tid på at sætte sig ind i tunge faktuelle ting. Derfor er man nødt til at bruge følelser som et redskab til at nå folk. Så når vi laver flotte film, er det for at give folk en positiv følelse, der gør dem nysgerrige. For først når de er nysgerrige, kan vi få dem til at interessere sig for vores erhverv," fortæller han.

Lokalområdet er vigtigt

Åbent Landbrug og andre åbent hus arrangementer er, ifølge Christian Hüttemeier, oplagte til at klæde forbrugerne på med fakta og dermed skabe større forståelse for vores produktion. Når forbrugerne har afsat tid til at besøge en bedrift og møde dig ansigt til ansigt, er de meget mere modtagelige over for fakta om, hvordan produktionen hænger sammen.

Det er, ifølge Christian Hüttemeier, derfor enormt vigtigt, at store kvægbrug engagerer sig i lokalområdet. Når bedriften udvikler sig fra 'bondegård' til virksomhed, kræver det større professionalisme på en lang række områder, blandt andet hvordan man håndterer det faktum, at bedriften fylder meget, og det dermed kræver en indsats at fastholde goodwill i lokalområdet.

"Hvis jeg havde en større kvægbedrift, ville jeg fx ikke nøjes med de annoncer for Åbent Landbrug, som L&F sørger for. Jeg ville bruge tid på at invitere lokalområdet direkte. Når en bedrift fylder i et lokalsamfund, bliver man simpelthen nødt til at investere noget i et positivt omdømme, hvis man vil have lov til at være der," mener han.

Høflighed skaber goodwill

Og det behøver ikke at være så svært. Det handler nok allermest om at huske, at man er leder af en virksomhed og så tænke på, hvad den unge børnefamilie eller det ældre ægtepar fra lokalsamfundet med rette kan forvente af en.

"Send en gylle-sms, træk hurtigt ind til siden med store maskiner og så videre – det er det, der betyder noget for forbrugerens syn på landbruget i det lange løb," mener Christian Hüttemeier.

Og så minder han om, at en åben dialog går begge veje.

"Hvis der er noget, der virkelig forarger nogen – så overvej, om det nu også er rigtigt, det du har gang i. Det er det sandsynligvis, men det skader aldrig at lytte til andre, og derefter tage sine beslutninger – og så forklare, hvorfor du gør, som du gør," lyder det fra kommunikationsdirektør i L&F, Christian Hüttemeier.

/LONE SYLVEST SØGAARD , SEGES

Christian Hüttemeier, L&F.

Sådan engagerer vi os i lokal området
SIDE 2

Hvornår skal grønrugen høstes?
SIDE 3

Brug de rigtige kødkvægstyre
SIDE 4

Hvordan engagerer du dig i lokalsamfundet?

Ole Larsen, formand for kvægudvalget i Landbonord

Dyrskueoptakt: Landmænd besøger 3.000 skoleelever

Vi gør rigtig meget ud af vores dyrskue. I ugen op til skuet i Hjørring er der en landmand ude i en række 4. og 5. klasser og fortælle om landbruget, og de elever får på dyrskuets åbningsdag en guidet rundtur på skuet. Det er en kæmpe succes. Faktisk er der en venteliste, for vi har sat et max på 3.000 elever. I år prøver vi for første gang også konceptet af ved dyrskuet i Fjerritslev.

Stand ved Fårup Sommerland

I efterårsferien har vi en stand ved Fårup Sommerland. Den er bemandet med landmænd fra de forskellige brancher, og vi har et par kalve med. Det giver en rigtig god dialog med de familier, der kommer forbi.

Guidet mark- og naturvandring

Sidste år arrangerede vi sammen med Jammerbugt Kommune en mark- og naturvandring. En naturvejleder fra kommunen og en planteavlskonsulent var guider, og vi var både forbi en naturplet, der afgræsses på en særlig måde, en konventionel hvedemark og en mark med økologiske gulerødder, før vi sluttede af med pandekager. Det vil vi helt sikkert gentage.

Pluk-selv solsikker

På min egen bedrift sår vi solsikker sammen med majsen. Når de er sprunget ud, tager vi et flot billede, lægger det på den lokale beboerforenings Facebookside og skriver, at man er velkommen til at plukke en buket. Det varmer, når man får beskeder fra folk, der takker for buketterne.

Ejvind Bjerg Olesen, formand for kvægudvalget i Lemvigegnens Landboforening

Lemviggården inviterer på gårdbesøg

Vi har et samlet koncept for gårdbesøg, der understøttes fra landboforeningen med sit eget udvalg – Lemviggården, der inviterer på gårdbesøg i vinter- og efterårsferien og en gang om ugen hele sommerferien. Vi markedsfører konceptet ved hjælp af Facebook og de lokale medier, og de besøgende er nok ligeligt fordelt mellem turister og folk fra lokalområdet.

Når vi har besøg på vores bedrift, deler vi folk op i små grupper og giver dem en guidet rundtur. Det kræver, at mine medarbejdere også viser rundt, hvilket øger deres ejerskab til bedriften. Besøg på gården giver en rigtig god mulighed for at forklare, hvorfor tingene er, som de er. Og jeg oplever aldrig, at de besøgende har problemer med at acceptere tingene, når de får forklaringen samtidig med, at de ser det.

Vi bakker også altid op om turistforeningens arrangementer i Lemvig, hvor vi gerne stiller op og deltager.

Tag en tjans i sportsforeningerne

Efterhånden som vi bliver færre landmænd, bliver det vigtigere, at vi, der er tilbage, engagerer os i lokale sportsbestyrelser, foreninger mv. På den måde lærer man folk fra lokalområdet bedre at kende, og man giver dem en mulighed for at komme direkte til en landmand, når de har spørgsmål. Det har jeg selv oplevet, at folk benytter sig af.

Ansæt en skoledreng

En rigtig god måde at få kontakt til lokalområdet på er også at ansætte skoledrenge. Det er selvfølgelig en ledelsesopgave, der tager tid, men hvis man investerer nogle kræfter i det, får man både en stabil arbejdskraft og en utrolig god opbakning fra forældrene. Og det spreder sig som ringe i vandet i lokalområdet, når sådan et ansættelsesforhold er en succes.

/LONE SYLVEST SØGAARD , SEGES

Brixmåler afprøvet til blodprøver

Ny undersøgelse tyder på, at brixmåleren kan give et fingerpeg om kalvenes reelle optagelse af antistoffer.

Optager kalven ikke antistoffer nok inden 24 timer efter fødslen, vil dens immunsystem som hovedregel ikke udvikles optimalt. Om den har optaget antistoffer nok, kan måles via en blodprøve, hvor man analyserer blodserum for indholdet af immunglobulin G (IgG). Men en sådan analyse kræver et laboratorium og tager typisk et døgns tid.

En helt ny dansk undersøgelse tyder dog på, at man med en brixmåler kan få et fingerpeg om blodets indhold af IgG. Det er Koen van Dijk fra Jordbrugets UddannelsesCenter, der har lavet undersøgelsen i praksis. Undersøgelsen er baseret på i alt 40 nyfødte kalve fordelt på to besætninger, og resultaterne er ikke helt entydige. Men de giver alligevel basis for at arbejde videre med metoden, mener chefkonsulent Mogens Vestergaard, SEGES.

"På trods af det lille datamateriale viser brixprocent-metoden lovende resultater. Vurderet på besætningsniveau kan brixprocenten i kalves serum give en solid indikation af, om kalvene i besætningen er godt eller dårligt immuniserede," vurderer Mogens Vestergaard.

På figuren ses sammenhængen mellem brixprocent og IgG-koncentration ifølge undersøgelsen.

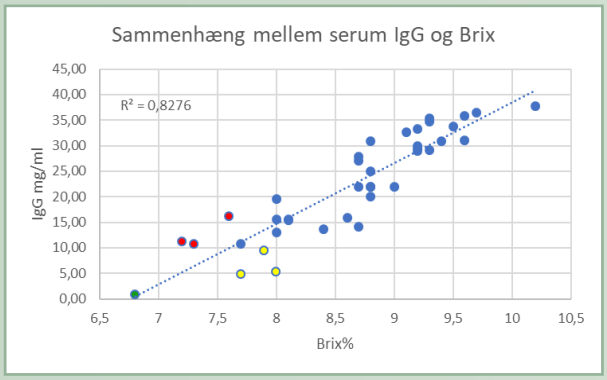

Graf over sammenhængen mellem serum IgG og brixprocent

"Det gælder om at få flest mulige kalve over 10 g IgG pr. liter serum, der karakteriserer 'den velimmuniserede kalv'. Men hvis vi bruger en 'cut-off' værdi på 7,7 brixprocent, får vi fejlklassificeret 6 ud af de 40 prøver (falsk positive og falsk negative). Brixmåling på serum kan derfor ikke kategorisere de enkelte kalve 100 pct. korrekt med hensyn til deres reelle immunstatus," konkluderer Mogens Vestergaard – og uddyber:

"I stedet for at vurdere den enkelte kalvs immunstatus, er brixmåleren altså bedst egnet til at vurdere kalvens immunstatus på besætningsniveau. I en praksis-situation vil der være brug for at teste fx 10 kalve i alderen 1-6 dage i besætningen og samtidig vælge en højere 'cut-off' værdi – på fx 8,4 brixprocent – for at indlægge en vis sikkerhedsmargen", slutter Mogens Vestergaard.

Læs mere på landbrugsinfo.fk/merekvaegnyt i artikel 'Hvordan undersøges immunstatus hos kalve?'

/LONE SYLVEST SØGAARD, SEGES

Grønrug til køer skal høstes mindst en uge før skridning

Mange såede grønrug i efteråret for at have tilstrækkeligt med grovfoder. Nu skal den snart høstes, så her får du retningslinjerne for at vælge det helt rigtige tidspunkt.

Oven på den tørre sommer med små grovfoderudbytter mange steder, valgte en del mælkeproducenter at så grønrug i efteråret. Så er der noget at trække på, når grovfoderlagrene begynder at være tømt her i foråret. Men hvornår skal grønrugen høstes?

Høsttidspunkt, fordøjelighed og udbytte

I dagene op til skridning falder fordøjeligheden af organisk stof med cirka en enhed pr. døgn. Ved valg af høsttidspunkt er det optimalt at ramme en fordøjelighed (FK organisk stof), som er over 75. For at opnå det, skal rugen senest høstes i vækststadium 39, hvilket er mindst en uge før, den begynder at skride. Det er, når fanebladets bladplade er fuldt synlig, men fanebladets bladskede endnu ikke er synlig. Ved begyndende skridning i vækststadium 50 kan man forvente, at FK organisk stof er omkring 70. Når rugen er fuldt gennemskredet i vækststadium 59, kan man forvente en FK organisk stof på omkring 60.

Udbyttet stiger med ca. 200 foderenheder pr. døgn i tiden omkring skridning fra ca. 2.500 foderenheder pr. ha en uge før skridning til ca. 5.000 foderenheder pr. ha ved fuld gennemskridning godt en uge efter begyndende skridning (se tabel).

Undgå jord i afgrøden

Grønrug er en åben afgrøde. Derfor er der stor risiko for at få jord med ved skårlægning, rivning og opsamling af afgrøden med pick-uppen på finsnitteren. Du undgår bedst jord i afgrøden ved at sætte en stub på 7 cm. Skårlæg i brede, ikke for store skår, og fortør grønrugen til et tørstofindhold på 32-35 pct., som er ideelt for at undgå tab ved saftafløb og for at sikre en god ensilagekvalitet. Grønkorn fortørres på skår i 1-2 døgn. Hvis der er en veludviklet bestand af kløvergræs i bunden, og marken er jævn, kan man skårlægge bredt på samme måde som med græs og rive afgrøden sammen, uden at der kommer jord i. Indstil skårlæggeren, så skiverne er tilnærmelsesvis vandrette, så de ikke suger jord med op i afgrøden. Pick-uppen på finsnitteren indstilles, så pick-up fingrene når maks. en tredjedel ned i stubben. Snitlængden indstilles til 8 mm.

/MARTIN MIKKELSEN, SEGES

Niveauer for FK organisk stof og udbytte af foderenheder pr. ha ved forskellige høsttidspunkter.

Vækststadium	FK organisk stof (cirka)	Udbytte, FEN pr. ha
39 (en uge før beg. skridning)	Over 75	2.500
50 (begyndende skridning)	70	3.200
59 (fuld gennemskridning)	60	5.000

Billedet viser rug ved begyndende skridning i vækststadium 50. Både bladpladen og bladskeden er synlig, og spidsen af stakken er netop synlig. Skal FK organisk stof være over 75, må kun bladpladen på fanebladet være synlig. Dette tidspunkt er mindst en uge tidligere end på billedet.
Foto: John Hansen, LandboSyd

Tjek slagtedyrene i DMS før du sender dem afsted

Ny funktion i DMS giver ekstra sikkerhed for ikke at sende højdrægtige og medicinbehandlede dyr til slagtning.

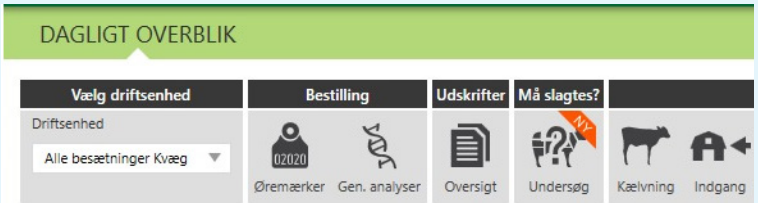

Bøderne er høje for at levere drægtige dyr til slagtning i den sidste tiendedel af drægtighedsperioden. Heldigvis sker det også kun sjældent for kreaturer. Alligevel er der sket en fordobling fra 2016, hvor tallet var på ca. 30, og til 2017, hvor antallet af højdrægtige dyr, leveret til slagtning, landede på 70. Enhver professionel landmand ved, at transport af højdrægtige dyr ikke er tilladt, og det må antages, at der oftest er tale om uheld.

Vær obs på forkert drægtighedsdiagnose

Men det skal understreges, at hvis man er det mindste i tvivl om, hvorvidt et påtænkt slagtedyr kan være højdrægtigt, skal man få det undersøgt, inden det sendes. Det gælder fx også, hvis dyret er insemineret og tidligere er konstateret ikke drægtigt. Drægtighedsdiagnosen kan jo være forkert.

Ny funktion i DMS

I DMS er der netop udviklet en ny funktion kaldet "**Kan slagtes?**". Her undersøges alle påtænkte slagtedyr for, om de kan være højdrægtige, og om de kan være omfattet af en tilbageholdelsestid efter medicinsk behandling. Dyret får et "Nej", hvis det med sikkerhed ikke kan slagtes. Dyr, hvor der kan være tvivl, om det kan slagtes, markeres som "Risiko", mens kun dyr, der med sikkerhed vides at kunne slagtes, får et "Ja". Hvis et slagtedyr markeres som "Risiko" skal det altid undersøges, inden det meldes til slagtning.

Kun beslutningsstøtte

Funktionen i DMS tager kun højde for, hvad der er registreret – og ikke fx uregistrerede drægtigheder efter foldtyr. Funktionen kan altså kun bruges som støtte i beslutningen om, hvorvidt et dyr er egnet til transport og slagtning.

Der slagtes ca. 250.000 køer og kvier om året i Danmark.

/PETER RAUNDAL, SEGES

Brug de rigtige kødracetyre til krydsning

Se hvilke tyre, der giver dig en større afregning og slagtekalveproducenten en bedre kalv.

Da de første avlsværdital blev lanceret for fem år siden, var krydsning med kødkvæg ikke nær så udbredt, som det er nu. De større datamængder har gjort det muligt at forbedre de modeller og metoder, der anvendes til at beregne avlsværdital. Resultatet er mere sikre avlsværdital og dermed en bedre rangering af de kødkvægstyre, der bruges til inseminering af malkekøer.

Avlsværdital for kødkvægstyre til krydsningsbrug bliver i daglig tale kaldt X-indekset. I X-indekset indgår avlsværdital for fødsels- og slagteegenskaber. Det gør det muligt at udvælge de tyre, som giver de letteste kælvninger, flest levendefødte kalve, har størst tilvækst og bedst slagteform. Alle avlsværditallene er sammenlignelige på tværs af racer, hvilket betyder, at man altid er sikret at bruge den bedste tyr uanset race.

Mange mælkeproducenter bruger dog stadig uafprøvede kødkvægstyre til indkrydsning. Det giver en lavere pris, hvis man anvender afregningsmodulet i DMS og det betyder dårligere kalve til slagtekalveproducenten. Det kan også medføre vanskelige kælvninger og færre levendefødte kalve.

Derfor har SEGES udarbejdet en krydsningsindeksliste over de kødracetyre, der har officielle avlsværdital (X-hitlisten). Ud fra listen kan de tyre, der både har gode indekser for fødsels- og slagteegenskaberne, udvælges. Det giver det bedste resultat for både mælkeproducent og slagtekalveproducent.

/RUTH BØNLØKKE DAVIS, SEGES OG PER SPLETH, DLBR SLAGTEKALVE

Foto: SEGES

Anbefalede kødracetyre til krydsning – med krydsningsindeks. Februar 2019

Race	Navn	Livskraft	Forløb	Foder eff.	Vækst	Slagteform	Pris
BLÅ	Klose	93	97	97	109	111	75
CHA	Viril	100	106		103	92	75
BLÅ	Jimbo	102	106		99	120	75
BAQ	Gexan	104	106		103	118	75

Har I set pinkeye i jeres besætning?

Hvor stor er udbredelsen af pinkeye i Danmark? Scan QR-koden og besvar et ganske kort spørgeskema.

Pinkeye er en sygdom, forårsaget af bakterier, som angriber øjnene og giver betændelse i hornhinde og øjenlåg. Sygdommen er meget smitsom og smertefuld. Igennem de seneste par år har SEGES modtaget en række henvendelser fra landmænd og dyrlæger om problemet. For at blive klogere på sygdommens udbredelse har vi brug for hjælp fra jer kvægbrugere.

Har I haft problemer med pinkeye, så scan QR-koden ovenfor med mobilen, så kommer du direkte til et spørgeskema, som du kan besvare på få minutter. Du deltager samtidig i lodtrækning om lidt rødvin. Alle data vil blive behandlet anonymt.

/HENRIK LÆSSØE MARTIN, SEGES

BOOM I DEN EUROPÆISKE PRODUKTION AF ØKO-MÆLK

Produktionen af økologisk mælk steg i 2018 med op til 32 pct. i de største producentlande i EU – i Danmark var stigningen på 14 pct.

675 mio. kg – så meget økologisk mælk blev der produceret i Danmark i 2018, og det er ny rekord. Ifølge tal fra Mejeriforeningen steg produktionen med 80 mio. kg, svarende til 14 pct., i forhold til 2017.

"Stigningen skyldes dels, at nogle af Arlas mælkeproducenter har lagt om til økologi, dels en højere mælkeydelse og flere malkekøer hos de eksisterende producenter," forklarer chefkonsulent i Landbrug & Fødevarer Ejvind Pedersen.

Det er andet år i træk med store stigninger både i forhold til mælkemængde og producenter. Siden 2016 er antallet af økologiske mælkeproducenter steget med 80, og pr. 1. januar 2019 var der 432 producenter i Danmark.

Danmark har fortsat den største andel

Også i andre europæiske lande skete der sidste år store stigninger i den økologiske mælkeproduktion. Den absolut største stigning fandt sted i Frankrig med en vækst på 32 pct. til 869 mio. kg, og i Tyskland blev der indvejet 1,12 mia. kg øko-mælk, hvilket svarer til en stigning på 19 pct. Ejvind Pedersen gør dog opmærksom på, at økologisk mælk fortsat kun udgør 2-3 pct. af den samlede mælkeproduktion i disse to lande, mens den i Danmark udgør 12 pct.

/ULLA KJER, LANDBRUG & FØDEVARER

kvægNYT udgives af SEGES, Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N, T +45 8740 5000 • REDAKTION: Ida Storm (ansv.), ims@seges.dk, Lone Sylvest Søgaard (red), lss@seges.dk • FOTO (Hvor ikke andet er nævnt) LandbrugsMedierne • ANNONCESALG Trine Puggaard, tpug@seges.dk • ABONNEMENT/ADRESSE-ÆNDRINGER Susanne Frandsen, T 8740 5251, sbf@seges.dk • Indholdet af kvægNYT må gengives med kildeangivelse. Reklameindstik afspejler ikke nødvendigvis SEGES' holdning til de annoncerede produkter • ISSN 1904-3597 (tryk) ISSN 1904-5212 (web).